

WILLEM

ja paljastavat silmät

Hollantilainen Libération-lehden pilapiirtäjä Willem on ollut räävittömän huumorin sanansaattaja jo vuosikymmeniä.

Pirkän linjan anarkisti on uransa aikana muun muassa joutunut oikeistolaisen hampaisiin ja syytteesen kuningattaren rienaamisesta.

Willemille mikään ei ole vierasta ja henkilökohtainen jos jokin on poliittista.

Osasivat 60-luvun anarkistit pitää hauskaakin. Willem kuvassa vasemmalla (ainoa, jolla on solmio).

Ville Hänninen

Olin lukenut satoja Willemiin pilapiirroksia ja sarjakuvia ja kuullut miehestä melkoisen hurjia tarinoita. Kun minut esiteltiin Willemille, olin hitusen hämentynyt. Edessäni katsoi hieman epäluuloisena kiltin näköinen, harmaahapsinen mies, Bernhard Willem Holtrop, joka vakuutti suureen ääneen, että hänessä ei ole mitään kiinnostavaa tai haastatteluun arvoista. Tuossako aikamme räävittömän pilapiirtäjä, joka on herättänyt poliittisella satiirillaan pahennusta vuosikymmenien ajan?

Hetken vaivautuneena tuolla pyörityään Willem luopuu kiertelystä ja kaartelusta ja alkaa kertoa uransa alkuaajoista.

- Nuoruudessa olin vahvasti mu-

kana anarkistisessa liikkeessä. 60-luvulla kuului hollantilaiseen Provo-liikkeeseen. Minulla oli ystävien kautta myös yhteyksiä situationisteihin. Muutin 1968 Pariisiin ja sinnehen muodostui aika vahva siirtäjä-suuntaus.

- Provojen mielenosoitus mielenosoittamisen puolesta oli varsin hupaisa. Meillä oli kyltit ja kaikki, mutta ne olivat puhtaan valkoisia - niissä ei ollut laisinkaan tekstiä! Mielenosoitus tukki liikenteen, mutta poliisi oli neuvoton, eikä tiennyt, miten suhtautua. Lopulta se vei meiltä plakaatit ja hajotti väkijoukon, Willem kertoo ja katsoo kummallinen tuke silmissään.

- Provon ja muiden vastaavien ryhmittymien tarkoitus oli, silloin ja nyt, tehdä valta naurunalaiseksi. Samalla

teimme blancoilla mielenosoituskylteillä mielenosoitukset itsessään naurettaviksi.

Kuningatar kärmeissään

Willem piirsi pitkin 60-lukua pääasiassa hollantilaisiin ja ranskalaisiin underground- ja vasemmistolehtiin. Alusta lähtien miehen kuvia kumartamaton pilkka kohtasi vastarintaa. Willem kun ei ole koskaan kaihtanut poliittisesti epäkorrekteja aiheita: seksi, uskonto ja politiikka ovat kaikki olleet rienan kohteena. Vapaamielinen Hollantikin löysi rajansa, kun Willem piirsi pilakuvaan maan kuningattaren huoraksi.

- Minua ja lehden painajaa jahdatiin Hollannissa viikkotolkulla. Lopulta yksinkertaisesti marssin poliisin luokse kysyen: 'Minuako etsitte?' Sain tempauksesta päiväsakkoja ja minut pidätettiin 48 tunniksi putkaan", Willem sanoo ja virmistää ilkkurisesti. Voimakas, veikeä katse hänen silmissään ei edelleenkään ota talttuakseen.

Satiirin Stahanov

70-luvun alussa Willem päätyi vastaperustetun Libération-lehden pilapiirtäjäkuvittajaksi. Libérationin taustalla oli alunperin maolainen liike. Yksi perustajajäsenistä oli filosofi ja yhteiskunta-vaikuttaja Jean-Paul Sartre. Nyttämmin lehti on osa konventionaalista lehdistöä, jota voisi kai lähinnä luonnehtia liberaaliksi - vastakohtana Le Monden ja Le Figaron konservatiivisemmalle maailmankuvalle.

Willem ei kuitenkaan ole missään vaiheessa rauhoittunut. Osansa ovat vuosien mittaan saaneet niin Ranskan sisäpolitiikan joka laidan odustajat, ulkopoliittikan raskaan sarjan otelijoista nyt puhumattakaan.

Hämmästyttävintä on miehen työtahti.

- Teen Libelle (Libération) kaksi pilakuvaa päivässä, joista he saavat valita mielestään paremman. Lisäksi teen pilakuvia viikkolehti Charlie Hebdolle

ja kuvituksia sinne tänne aika tavalla, Willem kertoo. Pilakuvien ohella hän on tehnyt paljon sarjakuvia, muun muassa Harakiri-, L'Echo des Savanes- ja Psikopat-lehtiin.

- Kaikki perustuu siihen, että työskentelen nopeasti. Herään 6.30 aamulla. Sitten katson uutiset, haen lehdet ja vedän useampia kupposia kahvia. Järjestelen asioita ja luonnostelen. Sitten teen päivän piirroskaksikon parissa tunnissa. Piirrän joka päivä ylimääräisen kuvan - sen sensuroitavan tilalle, irvistää Willem. -Loppupäivän pidän rokkia.

Sanonnan mukaan laiskan pitää aina kuuluttaa olevansa ahkera ja ahkeran laiska. Itse kukin voi päätellä, kumpaan kastiin Willem kuuluu.

Huumori voitelumekanismina yhteiskunnassa

Willem kertoo näkevänsä pilapiirtäjän roolin ikään kuin lääkärinä - hän kertoo mikä on vialla.

- Huumorin voima on siinä, että kun ihmiset lukevat vaikkapa Algerian raakuuksista, he voivat huumorin avulla käsitellä aihetta mielessään. Naurulla on valtava terapeuttavaikutus. Sen avulla piirtäjä voi osoittaa yhteiskunnallisia epäkohtia ja se on hänelle sallittua koska hän on humoristi, höviharri.

Willem sanoo olevansa "poliittinen outsider". Hän ei hyöri samassa huoneessa poliitikkojen kanssa ja viettä aikaa heidän kanssaan.

Minulle politiikka on ylimalkaan puoleita laajempi käsite. Seksuaalisuus ja uskonto väijyvät kaiken yllä, ja siksi ne ovat pilakuvissakin vahvasti esillä.

- Ehkä minun pitäisi tehdä juttuja vielä enemmän tilanteista. Se on kuitenkin ehdottomasti vaikeampaa. Asioita on helpompi käsitellä, kun ne hontaloit. Lisäksi ihmiset ymmärtävät henkilöitä huumoria paremmin."

Neijännen valtiomahdin toimintaa ei estä mikään.

- Suosikkihahmoni on varmaankin Helmut Kohl, hänestä oli herkkua tehdä pilaa. On harmi, että häntä ei enää voi käyttää. Jean-Marie LePen on myös riemasuttava kohde.

Willem itse kokee kehittyneensä vuosien mittaan kertojana.

-Peraatteessa pilapiirtäjä kertoo samoja vitsejä aina uudestaan. Koen kuitenkin hallitsevani kerrontatavat koko ajan paremmin. Tekniikka ja taito löytää oleellinen vaativat vuosien rutina.

Mitä tahansa voi sanoa

Willemin mukaan suorat pyrkimykset vaikuttaa hänen pilakuviinsa tai sensurointipyrkimykset eivät ole onnistuneet.

Sensurointi on ollut harvinaista. Toisinaan minulle ehdotetaan esimerkiksi, että piirtäisin nuorekkaamman näköisiä ihmisiä. Tuollaisille väitteille haistatan pitkät välittömästi.

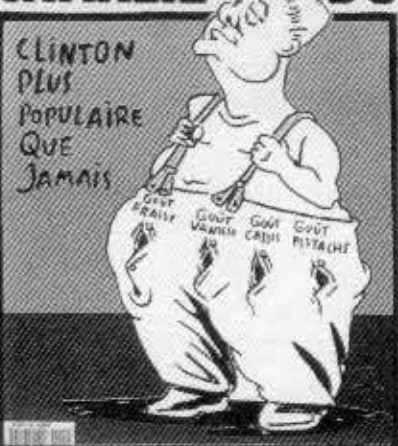
Myös itsensensuurin käsite on Willemille tyystin vieras. Mutta onko jotain aihetta, mistä et kertakaikkiaan voisi tehdä huumoria?

- Ei. Ei ole kertakaikkiaan mitään rajoja, aivan kaikkea voi pilkata.

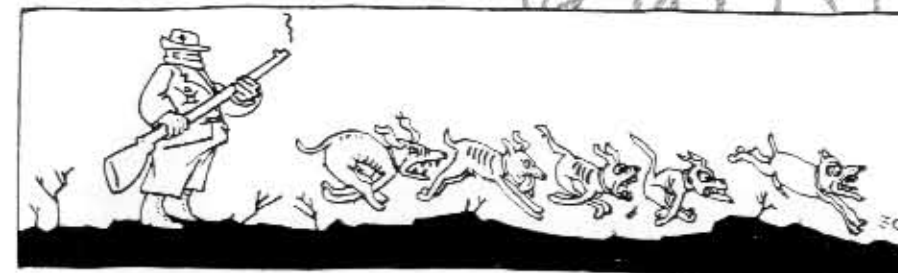
Katson silmiä Willemiin näennäisen ilmeettömien kasvojen takana ja hänen ilkkurista hymyään. Uskon täysin, mitä hän sanoo. ■

Suomessa Willemin tuotantoa ei ole pahemmin nähty. Iyväskylä ylioppilaskunta julkaisi 1991 albumillisen Willemiin sarjakuvia nimellä Naulan kantaa. Albumi on nykyään melkoinen keräilykappale, mutta yrittänyt ei laiteta. Kysy hyvinvarustetuista sarjakuvadivareista.

CHARLIE-HEBDO

"Bill Clinton on suosituimpi kuin koskaan. Neljä uutta makua."

Willem metsästysidylli.